

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI RIVOJLANTIRISHDA TARBIYACHINING O'RNI

Haqberdiyeva Dildora

Qashqadaryo viloyati Koson tumani 32-DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlantirish jarayonida tarbiyachining o'rni, kasbiy faoliyati va mas'uliyati yoritilgan. Unda maktabgacha ta'limning ahamiyati, bolalarning aqliy, jismoniy, nutqiy va ijtimoiy rivojlanishida tarbiyachining ta'siri, shuningdek, ta'lim-tarbiya jarayonida yaratiladigan pedagogik muhitning o'rni tahlil etilgan. Maqola maktabgacha ta'lim tizimida faoliyat olib borayotgan tarbiyachilar uchun nazariy-amaliy ahamiyatga ega.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, tarbiyachi, bola rivoji, ta'lim-tarbiya, pedagogik jarayon.*

KIRISH

Bugungi globallashuv va tezkor rivojlanish davrida ta'lim tizimining barcha bo'g'inlariga bo'lgan e'tibor tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichi jamiyat taraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki bolaning shaxs sifatida shakllanishi, dunyoqarashi, axloqiy fazilatlar va ijtimoiy moslashuvi aynan ushbu davrda vujudga keladi.

Maktabgacha yosh — bolaning eng faol, ta'sirchan va tez o'zgaruvchan davri hisoblanadi. Shu sababli bu davrda olib boriladigan ta'lim-tarbiya ishlari puxta rejalashtirilgan va maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi zarur. Ushbu jarayonda tarbiyachi yetakchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Tarbiyachi bolaning dastlabki ustozidir va uning bilimga bo'lgan munosabati, xulq-atvori hamda shaxsiy fazilatlarining shakllanishida muhim rol o'ynaydi.

Asosiy qism

Tarbiyachining maktabgacha ta'limdagi o'rni

Maktabgacha ta'lim muassasasida tarbiyachi ta'lim-tarbiya jarayonining asosiy tashkilotchisi hisoblanadi. U bolalarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni olib boradi. Tarbiyachi tomonidan yaratilgan ijobiy muhit bolalarda o'ziga ishonch, erkin fikrlash va faol ishtirok etish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Tarbiyachi bolalarni kuzatish orqali ularning qiziqishlari, qobiliyatlari va ehtiyojlarini aniqlaydi. Bu esa bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Tarbiyachining mehribonligi, sabr-toqati va adolatli munosabati bolalarda ijobiy xulq-atvor me'yorlarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Bolalarning aqliy va nutqiy rivojida tarbiyachining ta'siri

Maktabgacha yoshdagi bolalarda tafakkur, xotira va nutq faol rivojlanadi. Ushbu jarayonda tarbiyachining o'рни beqiyosdir. Mashg'ulotlar davomida bolalar savollarga javob berish, fikrini erkin ifodalash va muloqot qilishga o'rganadilar.

Tarbiyachi bolalarning so'z boyligini oshirish, to'g'ri talaffuz qilish va bog'lanishli nutqni shakllantirishga alohida e'tibor qaratadi. Natijada bolalar o'z fikrini aniq va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning keyingi ta'lim bosqichiga tayyorlanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Jismoniy va ijtimoiy rivojlanish

Maktabgacha yoshdagi bolalarning sog'lom rivojlanishi jismoniy tarbiya bilan chambarchas bog'liqdir. Tarbiyachi bolalarning jismoniy faolligini ta'minlash orqali ularning sog'lig'ini mustahkamlashga xizmat qiladi. Harakatli mashg'ulotlar bolalarda chaqqonlik, epcillik va bardoshlilikni rivojlantiradi.

Ijtimoiy rivojlanish jarayonida esa tarbiyachi bolalarni jamoada yashashga, o'zaro hurmat va hamkorlikka o'rgatadi. Guruhda olib boriladigan faoliyatlar bolalarda do'stona munosabatlarni shakllantiradi hamda ijtimoiy moslashuvni yengillashtiradi.

Tarbiyachining shaxsiy fazilatlari va mas'uliyati

Tarbiyachining shaxsiy fazilatlari uning kasbiy faoliyatida muhim o'rin tutadi.

Mehribonlik, sabr, mas'uliyat va ijodkorlik tarbiyachining eng muhim sifatlari hisoblanadi.

Bolalar tarbiyachiga taqlid qilgan holda uning xulq-atvorini o'zlashtiradilar.

Tarbiyachi doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, bilim va tajribasini oshirib borishi zarur.

Zamonaviy ta'lim talablari tarbiyachidan yuqori darajadagi pedagogik mahoratni talab etadi. Shu bois tarbiyachining kasbiy rivoji maktabgacha ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omillardan biridir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlantirishda tarbiyachining o'рни nihoyatda muhimdir.

Tarbiyachi bolalarning aqliy, jismoniy, nutqiy va ijtimoiy rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

To'g'ri tashkil etilgan ta'lim-tarbiya jarayoni bolalarning kelajakdagi ta'lim faoliyati uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Shunday ekan, tarbiyachining mas'uliyatli va fidokorona mehnati barkamol avlod tarbiyasining asosiy garovi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimova, N. (2020). Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. Toshkent: O'qituvchi.
2. Tursunova, D. (2018). Bolalarni rivojlantirish metodikasi. Samarqand: Fan va Ta'lim.
3. Axmedova, S. (2019). Tarbiyachining roli va vazifalari. Toshkent: Pedagogika.
4. Usmonov, B. (2021). Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitish usullari. Toshkent: Ta'lim.
5. Jahongirov, A. (2017). O'yin orqali ta'lim metodikasi. Buxoro: Ilm.
6. Mirzaeva, L. (2020). Bolalar bilan samarali ishlash usullari. Toshkent: Fan.
7. Rasulov, F. (2016). Maktabgacha ta'limda tarbiyachining nazorati. Toshkent: Pedagog.